

Antwoorden van binnenuit

Waarover zullen we het vandaag in de geschiedenisles hebben? Ik denk dat niet veel docenten op deze manier hun les beginnen. De leerstof en het onderwerp liggen vast en de methode bepaalt de didaktiek. Het proefwerk, cijfer of diploma is het einddoel. Soms betrap ik mezelf er ook op dat ik mijn studenten probeer te stimuleren door te zeggen wat ze moeten doen om het tentamen te halen. De leerkracht en het curriculum bepalen wat de leerling leren moet.

Met bewondering kijk ik naar mijn vrouw, die kleuterjuf is. Heerlijk om te horen en te zien met welk een intrinsieke motivatie en leerlust kleuters het lokaal binnenstappen. Ja, het zijn nog kinderen. In groep 3 en verder worden het leerlingen. Leerlingen die leren iets te weten en iets te kunnen. Maar iedere leerling is ook een persoon met een wil en waarden.

Deze vraag bekruipt me steeds meer: is mijn onderwijs erop gericht dat de leerling (of student) luistert en vervolgens het programma reproduceert óf is het erop gericht de wil en de waarde-oriëntatie te ontwikkelen? Dan gaat het erom wat ik écht belangrijk vind. Dat antwoorden van binnenuit komen. Dat betekent niet dat goed leren rekenen en taal beheersen er minder toe doen.

‘De VGN neemt graag het voortouw in deze discussie. Op één voorwaarde’

Juist dat ontwikkelt ook het zelfvertrouwen, mits hierbij maatwerk geboden wordt.

De belangrijkste vraag in het onderwijs is de vraag: wat willen wij bij de leerlingen bereiken? Het (deel)antwoord van het geschiedenisonderwijs is historisch besef. Dit betekent dat je historische kennis en inzichten gebruikt om het heden, jezelf en anderen beter te begrijpen en na te denken over een gewenste of mogelijke toekomst. Nu wordt het interessant. Wát moeten de leerlingen weten en kunnen om historisch besef te bereiken? Zie hier de onvermijdelijke ‘wat-vraag’ die het geschiedenisonderwijs moet beantwoorden. Ik heb inmiddels heel wat discussies meegemaakt in het kader van curriculumontwikkeling. Rond de zomervakantie leveren de ontwikkelteams hun ‘bouwstenen’ op. Na het parlementaire debat hierover wordt er ongetwijfeld een commissie of organisatie benoemd om deze bouwstenen om te zetten in (kern)doelen voor het

geschiedenisonderwijs. Dan gaat in een dialoog met het onderwijsveld het kwartetten beginnen. Wat komt er wel in het programma en wat niet? De één wil meer cultuurgeschiedenis, de ander minder politieke geschiedenis, een derde meer wereldperspectief, weer een ander wil kantelpunten enzovoort. De VGN neemt graag het voortouw in deze discussie. Op één voorwaarde. Namelijk dat de belangrijkste vraag het eerste beantwoord wordt: h^óe kan het geschiedenisonderwijs het beste aansluiten bij de interesses en behoeften van leerlingen om ervoor te zorgen dat zij de relevantie van het vak geschiedenis ervaren? Motivatie en historische interesse zijn immers de bronnen van succesvol (geschiedenis) onderwijs. Dat betekent niet dat we de weg van de minste weerstand kiezen en voor onze leerlingen door de knieën gaan. We willen juist dat ze zich ontwikkelen en verheffen. Ik geniet mateloos van nieuwsgierige leerlingen. Want nieuwsgierigheid leidt altijd tot leergierigheid. ■

Ton van der Schans is voorzitter van de VGN. Hij werkt als docent geschiedenis op de Driestar Hogeschool (pabo) in Gouda.